

Innst. 317 L

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Prop. 104 L (2014–2015)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om oppheving av lov om registrering av innsamlinger

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Hovudinnhaldet i proposisjonen

Kulturdepartementet legg med dette fram forslag til lov om oppheving av lov 29. juni 2007 nr. 87 om registrering av innsamlinger (innsamlingsregistreringslova).

Ei oppheving av innsamlingsregistreringslova vil innebere at den frivillige registreringsordninga for innsamlingar ikkje lenger vil vere regulert av offentlig lovgiving, men kan førast vidare gjennom privat organisering.

Departementet vil vurdere nærare forslaget om å leggje til rette for registrering av innsamlingar i Frivilligregisteret og sjå dette i samanheng med det arbeidet regjeringa gjer for å bidra til meir bruk av Frivilligregisteret.

1.2 Bakgrunnen for forslaget

Innsamlingsregistreringslova tredde i kraft 1. juli 2009. Hovudmålet med ei lovregulering var å bidra til å føre vidare eller auke tilliten mellom givarar og innsamlingsaksjonar på ein betre måte enn om området blei verande uregulert.

I 2013 blei det gjennomført ei evaluering av korleis innsamlingsregistreringslova verka sett i forhold til dei ønskte måla. Evalueringa gir ingen indikasjon på at lova har fungert i tråd med intensjonen. Snarare tvert imot kan det hevdast at lova har verka motsett av formålet, i form av at lova har hatt uheldige og

uintenderte konsekvensar for dei seriøse organisasjonane som har valt registrering, mens useriøse organisasjonar har kunna operere meir eller mindre fritt utan offentleg merksemd.

1.3 Vurderingar frå departementet

Departementet ønskjer å leggje til rette for at frivillige organisasjonar òg i framtida skal kunne skaffe seg inntekter gjennom pengeinnsamlingar. Offentlege pengeinnsamlingar er eit sentralt verkemiddel som blir nytta både av små og store organisasjonar på ulike nivå for å finansiere ei rad ulike aktivitetar og formål. Å leggje til rette for innsamlingar i regi av frivillige organisasjonar er på denne bakgrunnen eit viktig bidrag for å auke inntektsmoglegheitene til organisasjonane. Dette bidreg samtidig til å styrkje den sjølvstendige og uavhengige rolla til dei frivillige organisasjonane og gir større legitimitet til det arbeidet organisasjonane gjer.

Intensjonen med ei lovfesta registreringsordning for innsamlingar var å bidra til større openheit om gjennomføring av, og pengeforvaltning ved, pengeinnsamling.

Formålet med innsamlingsregistreringslova er å medverke til at midlar som blir gitt til innsamlingar, i størst mogleg grad gir overskot til beste for det formålet som er oppgitt for innsamlinga.

Det er brei semje om at Innsamlingsregisteret ikkje har bidrege vesentleg til formålet i tråd med intensjonane i forarbeida. Lova har verken hatt ein positiv effekt for å styrkje tilliten til dei seriøse innsamlingsorganisasjonane eller hatt noka rolle i å hindre useriøse innsamlingsaktørar. Departementet står på denne bakgrunnen fast ved forslaget om oppheving av innsamlingsregistreringslova.

Oppheving av lova vil innebere at pengeinnsamlingar i regi av frivillige organisasjonar ikkje blir

regulerte av ei særskild lov. Departementet meiner at det at organisasjonane er avhengige av innsamla midlar, er ein god nok grunn til at organisasjonane på eige grunnlag vil setje i verk tiltak for å sikre interessene til givarane og bevare eller styrkje tilliten mellom givarar og innsamlingsaksjonar. Den private stiftelsen Innsamlingskontrollen er oppretta av humanitære organisasjonar som frivillig organ for sjølvjustis i innsamlingsbransjen for å sikre interessene til publikum.

Departementet vil vurdere nærare forslaget om å leggje til rette for registrering av innsamlingar i Frivilligregisteret og sjå dette i samanheng med det arbeidet regjeringa gjer for å bidra til meir bruk av Frivilligregisteret.

Det er brei politisk semje om at Frivilligregisteret skal takast i bruk av offentlege myndigheiter. Departementet arbeider aktivt for å auke bruken av Frivilligregisteret som eit verktøy for samordning og forenkling.

Innvendingane mot forslaget til lovendingar frå departementet kjem primært frå offentlege instansar som meiner det er nødvendig med ei pliktig registrering av innsamlingar med høve til offentlig kontroll og/eller tilsyn. Det er særleg nødvendig å identifisere tiltak for å møte truslane som er identifiserte gjennom at pengeinnsamlingar kan nyttast til finansiering av terror. Givarar kan bli misleidde til å tru at pengane går til humanitære formål, mens dei i realiteten kan misbrukast mellom anna til finansiering av terrorisme. Frivillige organisasjonar er eigna og attraktive for misbruk då sektoren er underlagd vesentleg mindre kontroll enn institusjonar som er rapporteringspliktige etter lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering. Denne typen alvorleg kriminalitet skil seg også vesentleg frå andre typar innsamlingsrelatert kriminalitet, ettersom det er særleg viktig å avdekkje handlingane på eit tidleg tidspunkt for å kunne avverje dei. På bakgrunn av dei trusselvurderingane som ligg føre, og Noregs internasjonale forpliktingar, vil regjeringa vurdere målretta tiltak for å motverke misbruk av frivillige organisasjonar til terrorfinansiering.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Hege Haukeland Liadal, Sonja Mandt, Arild Grande og Rigmor Aasrud, fra Høyre, lederen Svein Harberg, Kjartan Beland og Kårstein Eidem Løvaas, fra Fremskrittspartiet, Morten Stordalen og Ib Thomsen, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, viser til Kulturdepartementets proposisjon til Stortinget om «Oppheving av lov om registrering av inn-

samlinger». Opphevingen åpner for at registreringsordningen for innsamlinger i fremtiden ikke vil være lovregulert, men kan organiseres privat. Komiteen viser til og er tilfreds med at departementet vil vurdere forslaget om å legge til rette for registrering av innsamlinger i Frivillighetsregisteret og at dette skal ses i sammenheng med arbeidet med å bidra til mer bruk av Frivillighetsregisteret.

Komiteen registrerer at loven, etter en grundig evaluering, ikke kan sies å ha fungert i henhold til intensjonen om å øke tilliten mellom giver og innsamler. Det kan synes som om loven snarere har bidratt til at useriøse aktører har kunnet operere friere, da det er de seriøse som har valgt å registrere innsamlingen. Komiteen er videre tilfreds med at det i høringsrunden har blitt lyttet til frivillig sektors skepsis til registreringsplikt, da komiteen vil uttrykke enighet i at dette ville virket byråkratiserende og fortsatt trolig ikke ville fanget opp useriøse aktører.

Videre noterer komiteen at stiftelsen Innsamlingskontrollen varsler at de ønsker å fortsette som frivillig organ for selvjustis for området. Komiteen registrerer videre at Norges Innsamlingsråd støtter Innsamlingskontrollen. Det er komiteens oppfatning at dette arbeidet er verdifullt og det beste virkemiddelet for å beholde og øke tilliten til det viktige innsamlingsarbeidet som foretas av ideelle, humanitære og kulturelle organisasjoner i Norge. Innsamlingsarbeidet er en bærebjelke for en rekke samfunnsnyttige formål, og det er, etter komiteens syn, viktig at dette arbeidet får best mulige vilkår, samtidig som det arbeides kontinuerlig med å luke vekk useriøse aktører. Dette arbeidet gjøres best, slik komiteen forstår det, av bransjen selv, da det er i dennes egeninteresse å styrke tilliten mellom givere og organisasjonene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, merker seg at det i høringen fremkom en bekymring knyttet til misbruk av frivillige organisasjoner til terrorfinansiering. Flertallet er tilfreds med at regjeringen vil vurdere målrettede tiltak for å motvirke denne type misbruk.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at formålet med innsamlingsregisterloven har vært å styrke tilliten til de seriøse innsamlingsorganisasjonene, samt at det skulle bli vanskeligere for useriøse aktører å drive innsamlingsaktivitet.

Disse medlemmer viser til at loven har blitt evaluert etter at den har vært i virksomhet i 4 år og at evalueringsrapporten ble lagt fram i august 2013. I rapportens konklusjoner sies det at de fleste opplever

at lovverket har gode intensjoner, og at kravet om at en viss andel skal gå til formålet har skapt større transparens og mer kostnadsbevissthet i bransjen, men at loven ikke har den nytteverdien som var tiltenkt. Den frivillige ordningen har gjort at en rekke organisasjoner har valgt å stå utenfor ordningen, og at ordningen med merking ikke har fått den utbredelsen som var forventet. Disse medlemmer har merket seg at evalueringsrapporten foreslår en rekke forbedringer for å øke nytteverdien og at hovedhensynet bak disse forslagene er å ivareta givene, samt at de innsamlede midlene går til de oppgitte formålene og til mottakerne og midlene.

Disse medlemmer registrerer at departementet i stedet har valgt å foreslå at loven oppheves, og at det vil være opp til organisasjonene å videreføre en privat organisering. En viktig forutsetning for dette er, etter disse medlemmers mening, at Frivilligregisteret kan tas i bruk for å registrere innsamlinger og at dette må være på plass før loven oppheves.

Disse medlemmer viser til at en rekke offentlige instanser har innvendinger til forslaget, og justismyndighetene mener at en selvregulering må ses på som utilstrekkelig for å møte de utfordringene som ligger i at innsamlingsaksjoner brukes til terrorfinansiering. Disse medlemmer mener dette er alvorlige innvendinger og er overrasket over at det ikke er angitt noen forslag for å møte denne utfordringen i lovproposisjonen.

Evalueringsrapporten viser til at dagens ordning ikke gjør det mulig for innsamlingskontrollen å foreta kontroll med useriøse innsamlinger, og disse medlemmer mener det må være tydelig hvilket organ som skal ha et slikt kontrollansvar.

Disse medlemmer støtter derfor ikke at loven oppheves og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om hvordan en kan hindre at norske innsamlinger brukes til terrorfinansiering, før Stortinget kan ta stilling til om lov om innsamlingsregister skal oppheves.»

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om hvordan en kan hindre at norske innsamlinger brukes til terrorfinansiering, før Stortinget kan ta stilling til om lov om innsamlingsregister skal oppheves.

4. Komiteens tilråding

Tilrådingen fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen viser til sine merknader og til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om oppheving av lov om registrering av innsamlinger

I

Lov 29. juni 2007 nr. 87 om registrering av innsamlinger blir oppheva.

II

Lova trer i kraft straks.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 2. juni 2015

Svein Harberg

leder

Kårstein Eidem Løvaas

ordfører

